Συλλογή της Νομολογίας

ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (όγδοο τμήμα)

της 25ης Απριλίου 2018*

«Προδικαστική παραπομπή – Άρθρο 53, παράγραφος 2, και άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου – Άρθρο 267 ΣΛΕΕ – Έννοια του "εθνικού δικαστηρίου" – Διαδικασία που πρόκειται να καταλήξει στην έκδοση αποφάσεως δικαιοδοτικού χαρακτήρα – Εθνικό Ελεγκτικό Συνέδριο – Προληπτικός έλεγχος της νομιμότητας και της δημοσιονομικής αιτιολογήσεως δημόσιας δαπάνης – Προδήλως απαράδεκτο»

Στην υπόθεση C-102/17,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, την οποία υπέβαλε το Tribunal de Contas (Ελεγκτικό Συνέδριο, Πορτογαλία) με απόφαση της 17ης Ιανουαρίου 2017, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 28 Φεβρουαρίου 2017, στο πλαίσιο της δίκης

Secretaria Regional de Saúde dos Açores,

παρισταμένου του:

Ministério Público,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (όγδοο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. Malenovský, πρόεδρο τμήματος, D. Šváby (εισηγητή) και M. Βηλαρά, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Campos Sánchez-Bordona

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Secretaria Regional de Saúde dos Açores, εκπροσωπούμενη από τους P. Linhares Dias και L. da Ponte, advogados,

– το Ministério Público, εκπροσωπούμενο από τον J. V. de Almeida,

– η Πορτογαλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους L. Inez Fernandes, M. Figueiredo και F. Batista,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την M. Farrajota και τον A. Tokár,

* Γλώσσα διαδικασίας: η πορτογαλική.

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη σύμφωνα με το άρθρο 53, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου,

εκδίδει την ακόλουθη

Διάταξη

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 58, παράγραφος 4, της οδηγίας 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ (ΕΕ 2014, L 94, σ. 65), όπως τροποποιήθηκε με τον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2015/2170 της Επιτροπής, της 24ης Νοεμβρίου 2015 (ΕΕ 2015, L 307, σ. 5) (στο εξής: οδηγία 2014/24).

2 Η εν λόγω αίτηση υποβλήθηκε στο πλαίσιο προσφυγής που άσκησε η Secretaria Regional de Saúde dos Açores (υπουργείο Υγείας της αυτόνομης περιοχής των Αζορών, Πορτογαλία) (στο εξής: υπουργείο Υγείας) κατά της αποφάσεως 7/2016 του Secção Regional dos Açores do Tribunal de Contas (περιφερειακής υπηρεσίας του Ελεγκτικού Συνεδρίου στις Αζόρες, Πορτογαλία) (στο εξής: ΠΥΑ) της 26ης Σεπτεμβρίου 2016 (στο εξής: επίδικη απόφαση), η οποία εκδόθηκε στο πλαίσιο της διαδικασίας προληπτικού ελέγχου 51/2016 και με την οποία δεν εγκρίθηκε η δημόσια σύμβαση περί αποκαταστάσεως και αναβαθμίσεως του κτιρίου του κέντρου υγείας του Velas (Πορτογαλία), η οποία είχε συναφθεί μεταξύ του υπουργείου Υγείας της αυτόνομης περιφέρειας των Αζορών (στο εξής: ΑΠΑ) και της Afavias – Engenharia e Construções – Açores SA (στο εξής: Afavias), ύψους 1 387 000,00 ευρώ.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Το άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, με τίτλο «Περιεχόμενο της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως», ορίζει τα εξής:

«Πλην του κειμένου των υποβαλλομένων στο Δικαστήριο προδικαστικών ερωτημάτων, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως περιλαμβάνει:

α) συνοπτική έκθεση του αντικειμένου της διαφοράς, καθώς και των σχετικών διαπιστωθέντων από το αιτούν δικαστήριο πραγματικών περιστατικών ή, τουλάχιστον, έκθεση των πραγματικών στοιχείων στα οποία στηρίζονται τα ερωτήματα·

β) το περιεχόμενο των δυνητικά εφαρμοστέων εν προκειμένω εθνικών διατάξεων και, ενδεχομένως, τη σχετική εθνική νομολογία·

γ) έκθεση των λόγων που οδήγησαν το αιτούν δικαστήριο να υποβάλει ερωτήματα ως προς την ερμηνεία ή το κύρος ορισμένων διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, καθώς και της κατά τη γνώμη του σχέσεως μεταξύ των διατάξεων αυτών και της εφαρμοστέας στη διαφορά της κύριας δίκης εθνικής νομοθεσίας.»

4 Το άρθρο 58, παράγραφος 4, της οδηγίας 2014/24, με τίτλο «Κριτήρια επιλογής», ορίζει τα εξής:

«Όσον αφορά την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν υποχρεώσεις που να εξασφαλίζουν ότι οι οικονομικοί φορείς διαθέτουν τους αναγκαίους ανθρώπινους και τεχνικούς πόρους και την πείρα για την εκτέλεση της σύμβασης σε κατάλληλο επίπεδο ποιότητας.

Οι αναθέτουσες αρχές μπορεί να απαιτούν, ειδικότερα, από τους οικονομικούς φορείς να διαθέτουν ικανοποιητικό επίπεδο εμπειριών, αποδεικνυόμενο με κατάλληλες συστάσεις από συμβάσεις που έχουν εκτελεστεί κατά το παρελθόν. Μια αναθέτουσα αρχή μπορεί να θεωρεί ότι ένας οικονομικός φορέας δεν διαθέτει την αναγκαία επαγγελματική ικανότητα εάν διαπιστώσει ότι ο οικονομικός φορέας έχει συγκρουόμενα συμφέροντα που ενδέχεται να επηρεάσουν αρνητικά την εκτέλεση της σύμβασης.

Στο πλαίσιο διαδικασιών προμήθειας αγαθών για τα οποία απαιτούνται εργασίες τοποθέτησης ή εγκατάστασης, παροχή υπηρεσιών ή εκτέλεση έργων, η ικανότητα των οικονομικών φορέων να παράσχουν αυτή την υπηρεσία ή να εκτελέσουν την εγκατάσταση ή τα έργα μπορεί να αξιολογείται βάσει της τεχνογνωσίας τους, της αποτελεσματικότητας, της πείρας και της αξιοπιστίας τους.»

Το πορτογαλικό δίκαιο

5 Το άρθρο 214 του Συντάγματος προβλέπει τα εξής:

«1. Το Tribunal de Contas [Ελεγκτικό Συνέδριο] είναι το ανώτατο όργανο το οποίο είναι επιφορτισμένο με τον έλεγχο της νομιμότητας των δημοσίων δαπανών και τον έλεγχο των λογαριασμών που του υποβάλλονται βάσει του νόμου. Στις αρμοδιότητές του περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, και οι εξής:

a) να γνωμοδοτεί σχετικά με τον γενικό προϋπολογισμό του κράτους, συμπεριλαμβανομένου του προϋπολογισμού για την κοινωνική ασφάλιση·

b) να γνωμοδοτεί σχετικά με τους προϋπολογισμούς των αυτόνομων περιφερειών των Αζορών και της Μαδέρας·

c) να ασκεί δίωξη κατά των υπευθύνων για οικονομικά εγκλήματα υπό τις προβλεπόμενες από τον νόμο προϋποθέσεις·

d) να ασκεί κάθε άλλη αρμοδιότητα που του έχει ανατεθεί από τον νόμο.

2. Η θητεία του προέδρου του Tribunal de Contas είναι τετραετής, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 133, στοιχείο m.

3. Το Tribunal de Contas δύναται να συνέρχεται και αποκεντρωμένα, ήτοι σε περιφερειακά τμήματα, υπό τις προβλεπόμενες από τον νόμο προϋποθέσεις.

4. Στις αυτόνομες περιφέρειες των Αζορών και της Μαδέρας λειτουργούν τμήματα του Tribunal de Contas [Ελεγκτικού Συνεδρίου] τα οποία είναι καθ' ύλην αρμόδια στην οικεία περιφέρεια, υπό τις προβλεπόμενες από τον νόμο προϋποθέσεις.»

6 Από το άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχείο c, του νόμου περί οργανώσεως και διαδικασίας του Tribunal de Contas (Ελεγκτικού Συνεδρίου), ο οποίος εγκρίθηκε με τον νόμο 98/97 της 26ης Αυγούστου 1997 (*Diário da República I*, σειρά I-A, αριθ. 196, της 26ης Αυγούστου 1997, στο εξής: νόμος περί ΕΣ), προκύπτει ότι στις αρμοδιότητες του Tribunal de Contas (Ελεγκτικού Συνεδρίου) περιλαμβάνεται,

μεταξύ άλλων, η άσκηση προληπτικού ελέγχου της νομιμότητας και της δημοσιονομικής αιτιολογήσεως κάθε είδους πράξεων και συμβάσεων οι οποίες συνεπάγονται, έμμεσα ή άμεσα, δαπάνη ή επιβάρυνση ή ευθύνη για τους μνημονευόμενους στο άρθρο 2, παράγραφοι 1 και 2, στοιχεία a έως c, οργανισμούς, καθώς και για τους πάσης φύσεως οργανισμούς που έχουν συσταθεί από το κράτος ή οποιονδήποτε άλλον δημόσιο φορέα για την άσκηση διοικητικών καθηκόντων που αρχικώς ανήκαν στη δημόσια διοίκηση, και οι οποίοι βαρύνονται με δαπάνες χρηματοδοτούμενες, άμεσα ή έμμεσα, ενδεχομένως και διά της συστάσεως εγγυήσεως, από τον φορέα που τους συνέστησε.

7 Το άρθρο 96, παράγραφος 1, του νόμου περί ΕΣ προβλέπει τα εξής:

«1. Επί των οριστικών αποφάσεων περί απορρίψεως, χορηγήσεως εγκρίσεως ή απαλλαγής από την έγκριση, ή επί των αποφάσεων περί αμοιβών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που εκδίδονται από περιφερειακά τμήματα, χωρεί προσφυγή ενώπιον της ολομέλειας του 1ου τμήματος από:

a) τον γενικό επίτροπο της επικρατείας, κατά κάθε οριστικής αποφάσεως·

b) τον εκδότη της πράξεως ή την αρχή που συνήψε τη μη εγκριθείσα σύμβαση·

c) το πρόσωπο το οποίο φέρει την ευθύνη για τις αποφάσεις περί αμοιβών.»

8 Το άρθρο 40 του περιφερειακού νομοθετικού διατάγματος 27/2015/A, της 29ης Δεκεμβρίου 2015, περί εγκρίσεως του νομικού καθεστώτος των δημοσίων συμβάσεων στην [ΑΠΑ] και περί μεταφοράς της οδηγίας 2014/24 στην εσωτερική έννομη τάξη των Αζορών (*Diário da República*, σειρά 1, αριθ. 253, της 29ης Δεκεμβρίου 2015, στο εξής: περιφερειακό νομοθετικό διάταγμα 27/2015/A), με τίτλο «Έγγραφα για συμμετοχή σε διαγωνισμό», προβλέπει, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«3. Πέραν των προβλεπομένων στην προηγούμενη παράγραφο, η πρόσκληση υποβολής προτάσεων ή η προκήρυξη διαγωνισμού μπορούν να απαιτήσουν την πλήρωση και περαιτέρω όρων επιλεξιμότητας σχετικά με την οικονομική και χρηματοδοτική ικανότητα, καθώς και την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα του αναδόχου για την εκτέλεση της συμβάσεως, κατά τα προβλεπόμενα στις ακόλουθες παραγράφους.

[…]

5. Για την αξιολόγηση της τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας, οι περιφερειακές αναθέτουσες αρχές δύναται να απαιτούν την προσκόμιση:

a) εγγράφου το οποίο να πιστοποιεί ότι ο προσφέρων διαθέτει επαρκείς ανθρώπινους και τεχνικούς πόρους για την ορθή εκτέλεση της συμβάσεως·

b) εγγράφου το οποίο να πιστοποιεί ότι οι ανθρώπινοι και τεχνικοί πόροι που διαθέτει ο προσφέρων αποδεικνύουν επαρκή επαγγελματική πείρα για την ορθή εκτέλεση της συμβάσεως·

c) δέουσες συστάσεις σχετικά με συμβάσεις που έχουν εκτελεστεί από τον ανάδοχο στο παρελθόν, οι οποίες να πιστοποιούν ικανοποιητικό επίπεδο πείρας για την ορθή εκτέλεση της συμβάσεως.

6. Όταν ισχύουν οι όροι των παραγράφων 3 έως 5, οι περιφερειακές αναθέτουσες αρχές υποχρεούνται να προσδιορίζουν στην προκήρυξη του διαγωνισμού τα ελάχιστα οικονομικά, χρηματοδοτικά, τεχνικά και επαγγελματικά προαπαιτούμενα, καθώς και τα έγγραφα που τα αποδεικνύουν.»

9 Σύμφωνα με τα άρθρα 100, παράγραφος 1, και 104º, το περιφερειακό νομοθετικό διάταγμα 27/2015/A τέθηκε σε ισχύ από 1ης Ιανουαρίου 2016 και εφαρμόζεται στις διαδικασίες συνάψεως δημοσίων συμβάσεων που κινούνται από την ημερομηνία αυτή και εξής.

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

10 Με απόφαση της 8ης Μαρτίου 2016, το υπουργείο Υγείας ενέκρινε την έναρξη διαγωνισμού για τη σύναψη δημόσιας συμβάσεως έργων αποκαταστάσεως και αναβαθμίσεως του κέντρου υγείας του Velas, το οποίο βρίσκεται σε νησί του αρχιπελάγους των Αζορών, ύψους περίπου 1 400 000 ευρώ χωρίς τον φόρο προστιθέμενης αξίας.

11 Στο πλαίσιο της εν λόγω διαδικασίας, η προκήρυξη του διαγωνισμού, η οποία δημοσιεύθηκε στο *Jornal Oficial da República* της ΑΠΑ στις 11 Μαρτίου 2016 (σειρά II, αριθ. 50), περιλαμβάνει το σημείο 8.3, στοιχείο a, δυνάμει του οποίου, σύμφωνα με το άρθρο 40, παράγραφος 3, του περιφερειακού νομοθετικού διατάγματος 27/2015/A, προσφέροντες δύνανται να είναι μόνον οι οικονομικοί φορείς που αποδεικνύουν, κατά το στάδιο της υποβολής προσφοράς, ότι έχουν εκτελέσει τρία έργα εντός της ΑΠΑ, αξίας άνω των 750 000,00 ευρώ έκαστο (στο εξής: γεωγραφικό κριτήριο).

12 Παράλληλα, από το σημείο 25.1, στοιχείο e, της ανωτέρω προκηρύξεως προκύπτει ότι ο προσφέρων οφείλει, μεταξύ άλλων, να προσκομίσει, κατά το στάδιο της υποβολής προσφοράς, συστάσεις από τους υπεύθυνους καθενός εκ των τριών εν λόγω έργων, από τις οποίες να αποδεικνύεται ότι πληρούται το προαναφερθέν γεωγραφικό κριτήριο.

13 Με το διάταγμα 44/2016 της 30ής Μαρτίου 2016, η περιφερειακή κυβέρνηση της ΑΠΑ επικύρωσε την απόφαση του υπουργού Υγείας της 8ης Μαρτίου 2016 με την οποία εγκρίθηκε η προκήρυξη του διαγωνισμού και έγιναν δεκτά τα σχετικά έγγραφα.

14 Με την από 7 Ιουνίου 2016 απόφαση 116/2016 της περιφερειακής κυβερνήσεως, το αντικείμενο της συμβάσεως ανατέθηκε στην Afavias, ήτοι τον έναν εκ των δύο υποβαλόντων προσφορά.

15 Η συναφθείσα με την Afavias σύμβαση υποβλήθηκε στην ΠΥΑ για τη διενέργεια προληπτικού ελέγχου, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 214, παράγραφος 1, του Συντάγματος.

16 Με την επίδικη απόφαση, η ΠΥΑ αρνήθηκε να εγκρίνει την προαναφερθείσα σύμβαση, διότι το γεωγραφικό κριτήριο που είχε τεθεί στην προκήρυξη του διαγωνισμού ως όρος συμμετοχής αντέβαινε, κατ' αυτήν, στο άρθρο 40, παράγραφος 3 και παράγραφος 5, στοιχείο c, του περιφερειακού νομοθετικού διατάγματος 27/2015/A. Επιπροσθέτως, κατά την ΠΥΑ, ένα τέτοιο κριτήριο δεν είναι πρόσφορο για την απόδειξη της τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας του προσφέροντος για την εκτέλεση της επίμαχης συμβάσεως. Υπό τις συνθήκες αυτές, κατά την ΠΥΑ, η επίμαχη προκήρυξη περιορίζει, δυνητικώς, τον ανταγωνισμό, παραβιάζοντας, μεταξύ άλλων, την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως.

17 Προς στήριξη της προσφυγής που άσκησε κατά της επίδικης αποφάσεως ενώπιον του Tribunal de Contas (Ελεγκτικού Συνεδρίου), το υπουργείο Υγείας προβάλλει ότι το γεωγραφικό κριτήριο ως όρος συμμετοχής στον διαγωνισμό συνάδει προς το άρθρο 40 του περιφερειακού νομοθετικού διατάγματος 27/2015/A, το οποίο, με τη σειρά του, είναι σύμφωνο τόσο προς το άρθρο 58 της οδηγίας 2014/24 όσο και προς το παράρτημα XII της ίδιας οδηγίας.

18 Το Tribunal de Contas (Ελεγκτικό Συνέδριο) εκτιμά ότι το να απαιτείται από τους προσφέροντες να αποδεικνύουν την πείρα τους καθιστά δυνατή την απόδειξη της τεχνικής και επαγγελματικής τους ικανότητας για την εκτέλεση της επίμαχης συμβάσεως. Ωστόσο, κατά την κρίση του, είναι υπέρμετρη η απαίτηση οι προσφέροντες να αποδεικνύουν την πείρα τους στο αντικείμενο που αφορά η επίμαχη σύμβαση αποκλειστικώς σε συγκεκριμένη χώρα ή περιφέρεια, διότι έτσι παραβιάζονται οι αρχές της διαφάνειας, της απαγορεύσεως των διακρίσεων και της ίσης μεταχειρίσεως.

19 Ωστόσο, δεν είναι δυνατόν να συναχθεί από το γράμμα του άρθρου 58, παράγραφος 4, της οδηγίας 2014/24 εάν οι «οι αποδεικτικές συστάσεις σχετικά με τις συμβάσεις που εκτελέσθηκαν από τον ανάδοχο στο παρελθόν, από τις οποίες μπορεί να αποδειχθεί ικανοποιητικό επίπεδο εμπειρίας για την

ορθή εκτέλεση της συμβάσεως», που αναφέρονται στο άρθρο 40, παράγραφος 5, στοιχείο c, του περιφερειακού νομοθετικού διατάγματος 27/2015/A, επιτρέπουν να τίθεται, ως όρος συμμετοχής σε συγκεκριμένη διαδικασία, γεωγραφικό κριτήριο το οποίο να αφορά αποκλειστικώς την εκτέλεση έργων, κατά το παρελθόν, εντός της ΑΠΑ. Επιπροσθέτως, το αιτούν δικαστήριο διαπιστώνει ότι δεν υφίσταται σχετική νομολογία του Δικαστηρίου.

20 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Tribunal de Contas (Ελεγκτικό Συνέδριο) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχει το άρθρο 58, παράγραφος 4, της οδηγίας 2014/24 την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική διάταξη, όπως αυτή του άρθρου 40, παράγραφοι 3 και 5, στοιχείο c, του περιφερειακού νομοθετικού διατάγματος 27/2015/A, η οποία, στο πλαίσιο της διαδικασίας για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων, επιτρέπει να επιβάλλεται ως όρος συμμετοχής γεωγραφικό κριτήριο κατά το οποίο απαιτείται να έχουν εκτελεσθεί στο παρελθόν τρία έργα στην ίδια αυτόνομη περιφέρεια;»

Επί του παραδεκτού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

21 Δυνάμει του άρθρου 53, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, όταν αίτηση προδικαστικής αποφάσεως είναι προδήλως απαράδεκτη, το Δικαστήριο μπορεί οποτεδήποτε, αφού ακούσει τον γενικό εισαγγελέα, να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη χωρίς να συνεχίσει τη διαδικασία.

22 Η διάταξη αυτή πρέπει να εφαρμοστεί στην υπό κρίση υπόθεση.

23 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η διαδικασία που καθιερώνει το άρθρο 267 ΣΛΕΕ αποτελεί μέσο συνεργασίας μεταξύ του Δικαστηρίου και των εθνικών δικαστηρίων, στο πλαίσιο της οποίας το πρώτο παρέχει στα δεύτερα τα στοιχεία ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης που τους είναι αναγκαία για την επίλυση των διαφορών των οποίων επιλαμβάνονται (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 27ης Νοεμβρίου 2012, Pringle, C-370/12, EU:C:2012:756, σκέψη 83, καθώς και διάταξη της 8ης Σεπτεμβρίου 2016, Google Ireland και Google Italy, C-322/15, EU:C:2016:672, σκέψη 14).

24 Επομένως, για να μπορέσει να υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, το αιτούν όργανο πρέπει να δύναται να χαρακτηριστεί ως «δικαστήριο» υπό την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, πράγμα το οποίο εναπόκειται στο Δικαστήριο να διερευνήσει βάσει της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως.

25 Οι απαιτήσεις που αφορούν το περιεχόμενο της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως προβλέπονται ρητώς στο άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας, το οποίο οφείλει να γνωρίζει και να τηρεί σχολαστικώς το αιτούν δικαστήριο στο πλαίσιο της συνεργασίας που καθιερώνει το άρθρο 267 ΣΛΕΕ (βλ. διατάξεις της 3ης Ιουλίου 2014, Talasca, C-19/14, EU:C:2014:2049, σκέψη 21, καθώς και της 8ης Σεπτεμβρίου 2016, Google Ireland και Google Italy, C-322/15, EU:C:2016:672, σκέψη 15).

26 Οι απαιτήσεις αυτές υπενθυμίζονται, επιπροσθέτως, στα σημεία 13 και 15 των συστάσεων του Δικαστηρίου προς τα εθνικά δικαστήρια, σχετικά με την υποβολή προδικαστικών ερωτημάτων (ΕΕ 2016, C 439, σ. 1).

27 Οι πληροφορίες που πρέπει να περιλαμβάνονται στην απόφαση περί παραπομπής ναι μεν αποσκοπούν στο να παράσχουν τη δυνατότητα στις κυβερνήσεις των κρατών μελών, καθώς και στους λοιπούς ενδιαφερόμενους, να υποβάλουν παρατηρήσεις, σύμφωνα με το άρθρο 23 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σκοπός τους όμως είναι παραλλήλως να καταστήσουν δυνατόν για το Δικαστήριο, αφενός, να εξετάσει το παραδεκτό της αιτήσεως και, αφετέρου, να δώσει χρήσιμες απαντήσεις στα ερωτήματα του αιτούντος δικαστηρίου.

28 Δεδομένου ότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αποτελεί τη βάση της ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασίας, είναι απολύτως αναγκαίο ο εθνικός δικαστής να εξειδικεύει στην εν λόγω αίτηση το πραγματικό και νομικό πλαίσιο της διαφοράς της κύριας δίκης.

29 Η υποχρέωση αυτή πρέπει να τηρείται ιδιαιτέρως σε ορισμένους τομείς που χαρακτηρίζονται από πολύπλοκες νομικές και πραγματικές καταστάσεις (βλ., υπ' αυτήν την έννοια, απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 1993, Telemarsicabruzzo κ.λπ., C-320/90 έως C-322/90, EU:C:1993:26, σκέψη 7, διάταξη της 19ης Μαρτίου 1993, Banchero, C-157/92, EU:C:1993:107, σκέψη 5, καθώς και απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2013, Ragn-Sells, C-292/12, EU:C:2013:820, σκέψη 39), αλλά και οσάκις έχουν ανατεθεί από τον νόμο στο παραπέμπον όργανο καθήκοντα διαφορετικής φύσεως.

30 Στην τελευταία αυτή περίπτωση, το παραδεκτό της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως ενδέχεται να εξαρτάται από το εάν το αιτούν εθνικό όργανο δύναται να χαρακτηριστεί «εθνικό δικαστήριο» υπό την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ οσάκις ασκεί δικαιοδοτική λειτουργία, ενώ δεν δύναται να του αναγνωριστεί τέτοια ιδιότητα κατά την άσκηση άλλων λειτουργιών, ιδίως διοικητικής φύσεως (βλ. διάταξη της 26ης Νοεμβρίου 1999, ANAS, C-192/98, EU:C:1999:589, σκέψη 22).

31 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, το Δικαστήριο, για να αποφανθεί αν το αιτούν όργανο έχει την ιδιότητα του «εθνικού δικαστηρίου» υπό την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, ζήτημα που άπτεται αποκλειστικά του δικαίου της Ένωσης, λαμβάνει υπόψη σειρά στοιχείων, όπως είναι η ίδρυση του οργάνου αυτού με νόμο, ο μόνιμος χαρακτήρας του, ο δεσμευτικός χαρακτήρας της δικαιοδοσίας του, ο κατ' αντιμωλίαν χαρακτήρας της ενώπιόν του διαδικασίας, η εκ μέρους του οργάνου αυτού εφαρμογή κανόνων δικαίου, καθώς και η ανεξαρτησία του (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 17ης Σεπτεμβρίου 1997, Dorsch Consult, C-54/96, EU:C:1997:413, σκέψη 23, της 19ης Δεκεμβρίου 2012, Επίτροπος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, C-363/11, EU:C:2012:825, σκέψη 18, και της 27ης Φεβρουαρίου 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, σκέψη 38).

32 Εξάλλου, η έννοια του «εθνικού δικαστηρίου» υπό την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ δεν δύναται, από την ίδια τη φύση της, να αναφέρεται παρά σε αρχή η οποία έχει την ιδιότητα τρίτου ως προς την αρχή που εξέδωσε την αποτελούσα το αντικείμενο της προσφυγής απόφαση (αποφάσεις της 30ής Μαρτίου 1993, Corbiau, C-24/92, EU:C:1993:118, σκέψη 15, και της 19ης Σεπτεμβρίου 2006, Wilson, C-506/04, EU:C:2006:587, σκέψη 49).

33 Τέλος, τα εθνικά δικαστήρια δικαιούνται να απευθύνονται στο Δικαστήριο μόνον αν εκκρεμεί ενώπιόν τους διαφορά και εφόσον καλούνται να αποφανθούν στο πλαίσιο διαδικασίας που πρόκειται να καταλήξει σε απόφαση δικαιοδοτικού χαρακτήρα (βλ., μεταξύ άλλων, διατάξεις της 5ης Μαρτίου 1986, Greis Unterweger, 318/85, EU:C:1986:106, σκέψη 4, και της 26ης Νοεμβρίου 1999, ANAS, C-192/98, EU:C:1999:589, σκέψη 21, καθώς και απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2012, Επίτροπος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, C-363/11, EU:C:2012:825, σκέψη 19).

34 Όμως, εν προκειμένω, το Tribunal de Contas (Ελεγκτικό Συνέδριο) δεν απέδειξε, ούτε στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως που υπέβαλε ούτε με την απάντησή του στο αίτημα του Δικαστηρίου της 5ης Οκτωβρίου 2017 περί παροχής πληροφοριών, ότι διέθετε, στη διαφορά της κύριας δίκης, την ιδιότητα «εθνικού δικαστηρίου» υπό την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.

35 Ειδικότερα, στο πλαίσιο της διαφοράς της κύριας δίκης, δεν προκύπτει σαφώς ότι η απόφαση η οποία πρόκειται να εκδοθεί από το Tribunal de Contas (Ελεγκτικό Συνέδριο) στην επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης διαδικασία προληπτικού ελέγχου της νομιμότητας και της δημοσιονομικής αιτιολογήσεως εντάσσεται σε δικαιοδοτική και όχι σε αμιγώς διοικητική λειτουργία (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2012, Επίτροπος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, C-363/11, EU:C:2012:825, σκέψη 28).

36 Επιπροσθέτως, δεν προκύπτει από τη δικογραφία ότι το Tribunal de Contas (Ελεγκτικό Συνέδριο) έχει την ιδιότητα τρίτου σε σχέση με την αρχή η οποία εξέδωσε την επίδικη απόφαση, και, επομένως, ότι η προσφυγή που ασκήθηκε ενώπιον της ολομέλειας του εν λόγω οργάνου δυνάμει του άρθρου 96, παράγραφος 1, του νόμου περί ΕΣ κατά της επίδικης αποφάσεως δεν συνιστά διοικητική προσφυγή στο πλαίσιο του ιεραρχικού ελέγχου (βλ., κατ' αναλογίαν, αποφάσεις της 30ής Μαΐου 2002, Schmid, C-516/99, EU:C:2002:313, σκέψη 37, και της 19ης Δεκεμβρίου 2012, Επίτροπος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, C-363/11, EU:C:2012:825, σκέψη 23).

37 Βάσει των στοιχείων που διαβιβάστηκαν από το Tribunal de Contas (Ελεγκτικό Συνέδριο) κατόπιν σχετικού αιτήματος του Δικαστηρίου περί παροχής πληροφοριών δεν δύναται, συνεπώς, να θεωρηθεί ότι το αιτούν δικαστήριο ασκεί στην υπόθεση της κύριας δίκης δικαιοδοτική λειτουργία.

38 Επομένως, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως που υπέβαλε το Tribunal de Contas (Ελεγκτικό Συνέδριο) πρέπει να κριθεί προδήλως απαράδεκτη.

39 Επιπλέον, διαπιστώνεται ότι το Tribunal de Contas (Ελεγκτικό Συνέδριο) δεν εξέθεσε τα αναγκαία στοιχεία ώστε το Δικαστήριο να είναι σε θέση να διερευνήσει εάν υφίσταται βέβαιο διασυνοριακό ενδιαφέρον στην υπόθεση της κύριας δίκης. Όμως, όπως υπομνήσθηκε και στις σκέψεις 23 έως 25 της παρούσας διατάξεως, από το άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας προκύπτει ότι το Δικαστήριο πρέπει να είναι σε θέση να εντοπίσει στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως που του υποβάλλεται έκθεση των πραγματικών στοιχείων στα οποία στηρίζονται τα ερωτήματα καθώς και της σχέσεως που υφίσταται μεταξύ των στοιχείων αυτών και των ερωτημάτων. Επομένως, η διαπίστωση των αναγκαίων στοιχείων που καθιστούν δυνατόν να εξακριβωθεί αν υφίσταται βέβαιο διασυνοριακό ενδιαφέρον, καθώς και, γενικώς, το σύνολο των διαπιστώσεων στις οποίες αρμόδια να προβούν είναι τα εθνικά δικαστήρια και από τις οποίες εξαρτάται η δυνατότητα εφαρμογής μιας πράξεως παραγώγου ή πρωτογενούς δικαίου της Ένωσης, έπρεπε να γίνει πριν την παραπομπή των ερωτημάτων στο Δικαστήριο (βλ. απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 2014, Azienda sanitaria locale n. 5 «Spezzino» κ.λπ., C-113/13, EU:C:2014:2440, σκέψη 47).

40 Πράγματι, η ύπαρξη βέβαιου διασυνοριακού ενδιαφέροντος δεν μπορεί να συναχθεί υποθετικώς από ορισμένα στοιχεία τα οποία, εκτιμώμενα γενικώς και αορίστως, θα μπορούσαν να συνιστούν ενδείξεις προς αυτήν την κατεύθυνση, αλλά πρέπει να προκύπτει σαφώς από συγκεκριμένη εκτίμηση των στοιχείων της επίμαχης συμβάσεως (απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2016, Tecnoedi Costruzioni, C-318/15, EU:C:2016:747, σκέψη 22).

41 Όμως, παρά τη γεωγραφική απομόνωση του αρχιπελάγους των Αζορών, η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δεν περιέχει κανένα στοιχείο από το οποίο να προκύπτει σαφώς η ύπαρξη βέβαιου διασυνοριακού ενδιαφέροντος.

42 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως που υπέβαλε το Tribunal de Contas (Ελεγκτικό Συνέδριο) πρέπει να κριθεί προδήλως απαράδεκτη.

Επί των δικαστικών εξόδων

43 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (όγδοο τμήμα) διατάσσει:

Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως την οποία υπέβαλε το Tribunal de Contas (Ελεγκτικό Συνέδριο, Πορτογαλία) με απόφαση της 17ης Ιανουαρίου 2017 είναι προδήλως απαράδεκτη.

(υπογραφές)